

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUKSEN

verkkojulkaisu

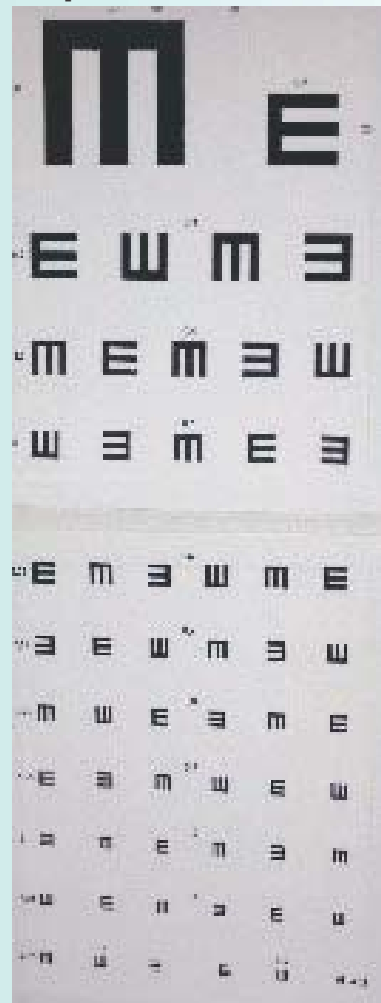
2004

6

Heikki Helin

Verotulot hiipuivat

Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2003

Kuva: Helsingin kaupungin kuvapankki, Pertti Nisonen

Verkkojulkaisu

ISSN 1458-5707

ISBN 952-473-262-9

LISÄTIETOJA

heikki.helin@phnet.fi

Puh. 03-7342927

1 Tilinpäätösyhteenvedon taustaa

Tämä on 11 Helsingin kaupungin tietokeskuksen sarjoissa julkaistu suurten kaupunkien tilinpäätöstarkastelu. Ensimmäinen tehtiin vuoden 1993 tilinpäätöksistä. Talousarvioyhteenvedoista on laadittu myös 11, ensimmäinen vuoden 1994 talousarvioista.

Tarkastelussa on mukana 16 asukasluvultaan Suomen suurinta kaupunkia. Kun tässä julkaisussa käytetään ilmaisua suuret kaupungit, tarkoitetaan sillä juuri näitä 16 suurinta kaupunkia.

Tilinpäätösten tarkastelussa on viime vuosina korostunut tarve saada yhteenveto valmiiksi mahdollisimman nopeasti tilinpäätösten valmistumisen jälkeen. Tavanomaisen paperijulkaisun julkaisurytmi johtaa kuitenkin usean viikon viiveeseen. Tämän takia tilinpäätöksistä onkin laadittu pikaisen yleiskuvan antava yhteenveto, joka voidaan tulostaa verkosta. Ensimmäisen kerran verkosta tulostettava tilinpäätösyhteenvedo tehtiin neljä vuotta sitten.

Tämä kuten aikaisemmatkin suurten kaupunkien tilinpäätöksien ja talousarvioiden yhteenvedot on kyseisten kaupunkien talousjohtajien ja kirjoittajien tiiviin yhteistyön tulos. Tietojen nopea kokoaminen ja välittäminen vähentää kaupunkien keskinäistä lukujen kyselyä ja päällekkäistä työtä. Samalla se helpottaa kaupungin taloudellisen tilan havainnollistamista, kun se voidaan suhteuttaa muiden suurten kaupunkien lukuihin. Kaupungeille on lähetetty tässä julkaisussa olevat kuvat ja taulukot Powerpoint -tiedostona, jota ne ovat voineet käyttää tilinpäätöstä esitellessään.

Tarkastelun perustan muodostaa siis kaupunkien kirjoittajalle lähettämät vuoden 2003 tilinpäätöstiedot. Tässä esitetyt tunnusluvut ovat kaupunkien itsensä laskemat. Laskentakaavat ovat Suomen Kuntaliiton tilinpäätösmallin mukaiset.

Vertailu tuntuu vuosi vuodelta käyvän vaikeammaksi, vaikka kirjanpituudistuksen ja muiden muutosten tarkoituksena on sanottu olleen kuntien välisen vertailtavuuden parantaminen. Kuntien ongelmaksi saattaa muodostua se, että talouslukujen vertailuongelmat saattavat vaikuttaa valtion kuntataloutta koskeviin päätöksiin.

Lahdessa maaliskuun 29. päivänä 2004

Heikki Helin
heikki.helin@phnet.fi

2 Tulorahoituksen riittävyys

Kunnan talouden katsotaan olevan tasapainossa, kun vuosikate vastaa suunnitelmapoistoja. Poistojen tulisi vastata keskimääräistä vuotuista korvausinvestointitarvetta. Korvausinvestoinnit kattava vuosikate tarkoittaa, ettei kunnan tarvitse velkaantua, realisoida käyttöomaisuutta tai pitkäaikaisia sijoituksia eikä vähentää toimintapääomaansa pitääkseen palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa.

Vuosikatteen ja poistojen suhdetta kuvaa tunnusluku vuosikate prosentteina poistoista. Jos tunnusluku on vähintään sata, on kunnan talous tasapainossa tämän tulkinnan mukaan. Jos tunnusluvun arvo on plusmerkkinen, mutta pienempi kuin 100, on kunnan talous heikko tai heikkenevä. Kun vuosikate on miinusmerkkinen, on talous epätasapainossa.

Tulorahoitus oli vuonna 2003 vuosikatteen ja poistojen vertailun perusteella tasapainossa 8 kaupungissa. Kahdessa kaupungissa vuosikate % poistoista oli välillä 95 – 100. Vantaan vuosikate jäi miinusmerkkiseksi¹ (kuvio 1).

Tulorahoituksen riittävyys heikkeni vuonna 2003 verrattuna vuoteen 2002, joka olikin poikkeuksellisen hyvä vuosi: kaikilla muilla suurilla kaupungeilla Helsinkiä lukuun ottamatta vuosikate oli poistoja suurempi.

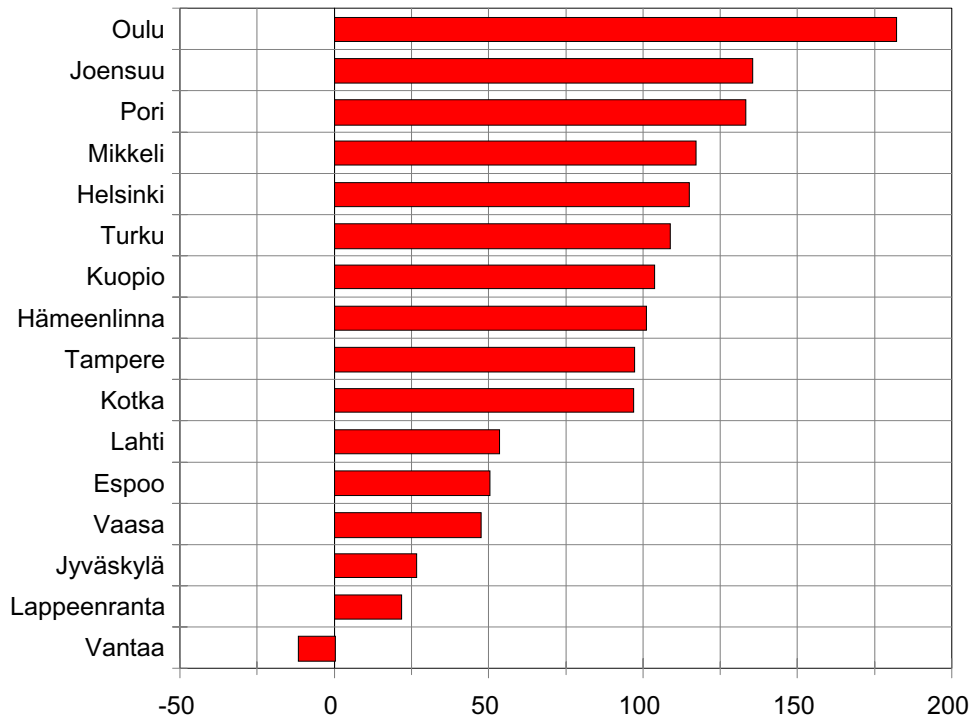
Suurilla kaupungeilla on suuret liikelaitokset. Ne vaikuttavat monissa kaupungeissa merkittävästi vuosikatteen suuruuteen².

Tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa on otettava huomioon myös veroprosentti, jolla vuosikate on saatu aikaan. Vuodelle 2003 korotti veroprosenttiaan viisi kaupunkia (kuvio 2).

Tilikauden tulos oli miinusmerkkinen 6 kaupungissa. Suurten kaupunkien yhteenlaskettu tulos oli 115 miljoonaa euroa. Se heikentyi edellisvuodesta 123 milj. euroa. Tilikauden ylijäämää kertyi yhteensä 86 milj. euroa. Ylijäämä väheni edellisvuodesta 289 milj. euroa (liitetaulukko 8).

¹Vuosina 1990 – 2002 on vuosikate suurissa kaupungeissa ollut miinusmerkkinen viidessä kaupungissa: Vantaa (1991), Lahti (1992, 1997, 2000), Joensuu (1997), Hämeenlinna (1997) ja Mikkeli (2000).

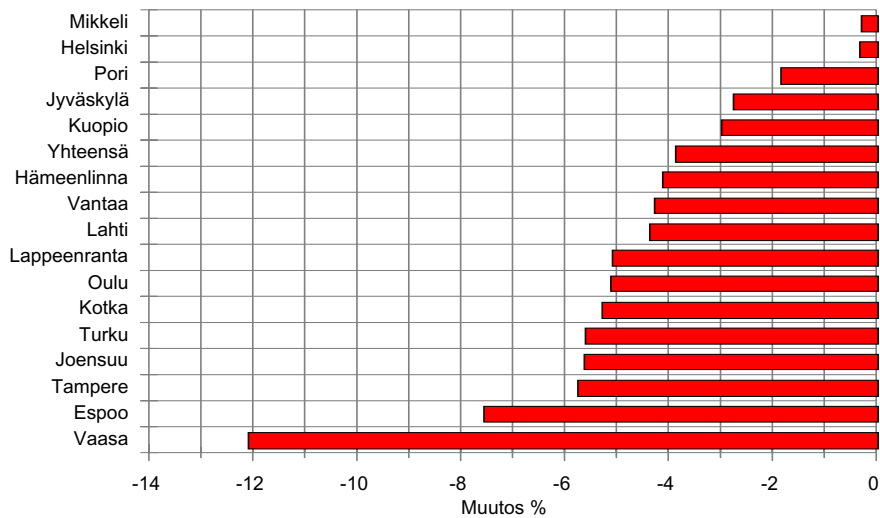
²Esimerkiksi Helsingin ylijäämä selittyy energialaitoksen tuloutuksilla. Jos Helsingin energialaitos oli yhtiö ja kaupunki tulouttaisi puolet sen tuloksesta, olisi vuosikate prosentteina poistoista noin 80. Jos energialaitoksen lisäksi lasketaan samalla tavalla laskien sataman luvut, kaupungin vuosikate % poistoista olisi noin 60.

Kuvio 1. Vuosikate prosentteina poistoista vuonna 2003

3 Verotulot

Selkein piirre vuoden 2003 tilinpäätöksissä oli se, että kaikkien 16 suurimman kaupungin verotulot vähenivät edellisvuodesta. Eniten prosentuaalisesti supistuivat Vaasan ja Espoon verotulot (kuvio 2).

Kuvio 2. Verotulojen muutos % 2003

Yhteensä verotulot vähenivät 256 milj. euroa. Kokonaisverotulojen supistumiseen vaikutti merkittävästi yhteisöverojen väheneminen 252 miljoonalla eurolla. Kunnan tulovero väheni 21 milj. euroa ja kiinteistövero kasvoi 17 milj. euroa (liitetaulukot 2 ja 3).

Eräs syy tuloveron vähennykseen oli ansiotulovähennyksen kasvu. Sisäasiainministeriön laskelman mukaan se vähensi 16 suurimman kaupungin tuloveroa 39,5 milj. euroa³ (liitetaulukko 4).

Veroprosentin korotukset lisäsivät tuloveroa 115 miljoonalla eurolla. Ilman viiden kaupungin verokorotuksia tulovero olisi vähentynyt 137 milj. euroa eli 2,5 prosenttia.

Verotulojen muutoksen vertailua vaikeuttaa rytmihäiriöstä johtuva vuoden 2002 poikkeuksellisen suuri tulovero. Kunnille tilitettiin silloin aikaisempina vuosina maksuunpantuja verotuloja noin 700 milj. euroa⁴.

³Tämä menetys kompensoitiin lisäämällä sosiaali- ja terveystoimen valtionosuuksia 46 milj. euroa. Kaikkien Suomen kuntien verotuloja vähennyksen korotus vähensi ministeriön laskelman mukaan 94 milj. euroa ja valtionosuuksien lisäys oli 112,8 milj. euroa. Kunnittaiset vuoden 2003 luvut on esitetty sisäasiainministeriön www-sivuilla osoitteessa: <http://www.intermin.fi/suomi/vostilastot>.

Yhteisövero väheni kaikissa muissa kaupungeissa paitsi Porissa. Vaasan yhteisöverot supistuivat peräti 53 prosenttia. Kaupunkien yhteenlaskettu yhteisövero väheni 30,3 prosenttia. Euromääräisesti suurimmat vähennykset olivat Espoossa (-61,1 milj. e) ja Helsingissä (-50,2 milj. e).

Kaupunkien verotulot ovat viime vuosina vaihdelleet. Vaihtelua kuvaa taulukko 1, jossa on laskettu verotulojen muutosprosentit. Muutosprosentteja arvioitaessa on otettava huomioon se, että vuonna 2002 kuntatalouden ”vakauttamisratkaisun” yhteydessä pienennettiin kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta samalla kun valtion luopui arvonnisäveron takaisinperinnästä.

Taulukko 1. Verotulojen muutosprosentit 2000–2003

	Verotulojen muutos %		
	2003-2000	2003-2001	2003-2002
Helsinki	-8,3	-12,9	-0,3
Espoo	-6,3	-10,2	-7,5
Tampere	8,0	-5,8	-5,7
Vantaa	4,6	-4,2	-4,3
Turku	4,5	-2,5	-5,6
Oulu	5,9	-5,1	-5,1
Lahti	10,7	-1,3	-4,4
Kuopio	12,5	4,1	-3,0
Jyväskylä	13,8	-0,9	-2,8
Pori	13,9	-0,7	-1,8
Lappeenranta	8,1	-4,7	-5,1
Vaasa	9,1	-6,7	-12,1
Kotka	11,3	0,5	-5,3
Joensuu	6,4	-0,7	-5,6
Hämeenlinna	12,4	5,4	-4,1
Mikkeli	16,0	5,2	-0,3
Yhteensä	0,7	-7,0	-3,9

Verotulot ja talousarvio

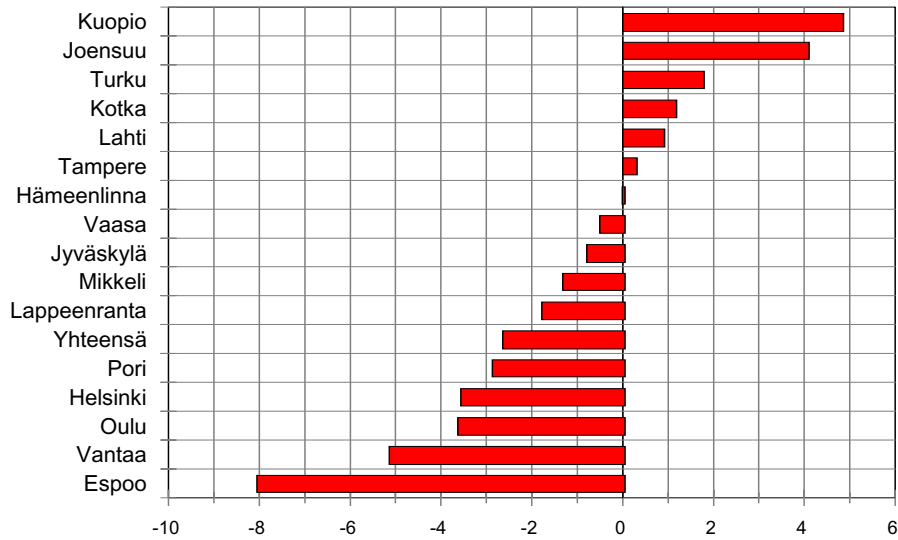
Tilinpäätösten verotulot jäivät yhteensä 173 miljoonaa euroa eli 2,6 prosenttia talousarviota pienemmiksi. Helsingin, Espoon ja Vantaan yhteenlaskettu vaje oli 173 miljoonaa euroa. Seitsemän kaupungin verotulot kertyivät vähintään talousarvion mukaisesti (kuvio 4).

Verotulovajauksesta 106 milj. euroa johtui kunnan tuloverosta ja 62 milj. euroa yhteisöverosta. Espoon tulovero jäi 68,1 milj. euron vajaaksi. Suunnitteen samansuuruinen arviointivirhe tehtiin Espoossa myös vuonna 2002. Kahdeksassa kaupungissa tuloveroa kertyi enemmän kuin talousarviossa

⁴Rytmihäiriöstä tarkemmin edellisessä tilinpäätösyhteenvedossa: Heikki Helin, Ahdinkoon ajettu Helsinki. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2002. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2003:9. Julkaisu luettavissa ja tulostettavissa osoitteessa:
http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/03_12_30_helin_vj9.pdf

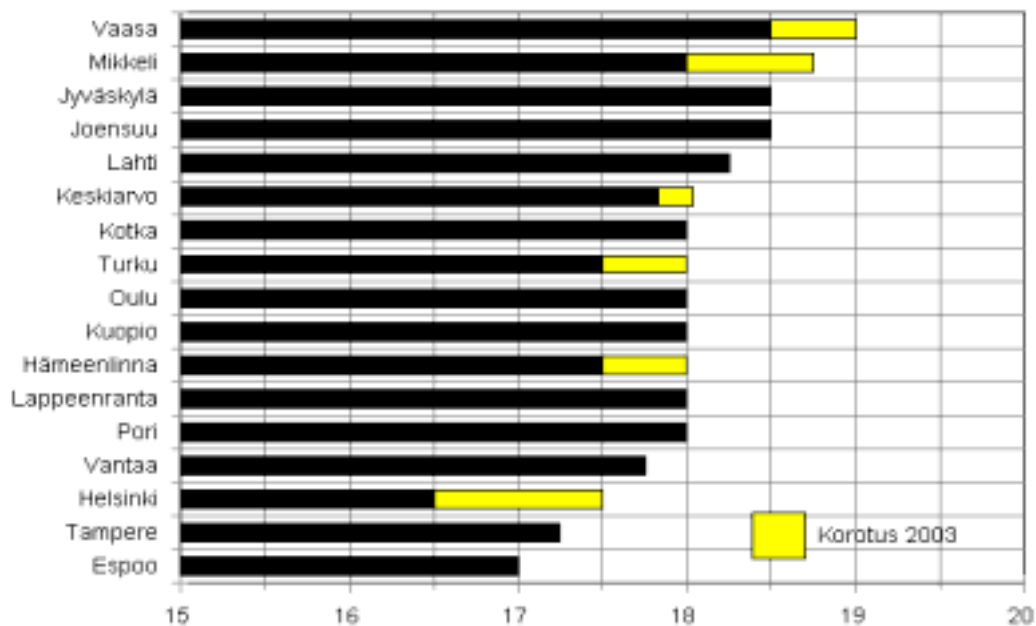
oli odotettu. Yhteisöveroa kertyi viidessä kaupungissa talousarviota enemmän (liitetaulukko 6).

Kuvio 3. Verotulojen ero % tilinpäätös–talousarvio 2003

Vuonna 2003 veroprosenttiaan korottivat Helsinki, Turku, Vaasa, Hämeenlinna ja Mikkeli. Korkein veroprosentti vuonna 2003 oli Vaasassa ja alin Espoossa.

Kuvio 4. Veroprosentit ja niiden korotukset 2003

4 Valtionosuudet

16 suurimman kaupungin valtionosuudet kasvoivat edellisvuodesta 207 milj. euroa. Muutoksesta 48 milj. euroa johtui verotulotasauksesta, 46 milj. euroa verotulojen vähennyksen kompensatiosta ja 112 milj. euroa oli muuta eli varsinaista valtionosuuksien kasvua.

Taulukossa 2 on jaettu valtionosuuksien muutos verotulotasauksen muutokseen, kompensatioon ja muuhun.

Taulukko 2. Käyttötalouden valtionosuudet 2002–2003 (1000 e)

1000 e	Valtionosuus	Valtionosuus	Muutos	Siitä:			Muutos e/as	siitä:muu e/as
	TP2002	TP2003		Verotulo- tasaus	Kompen- saatio	Muu		
Helsinki	-118 588	7 706	126 294	93 381	12 224	20 689	226	37
Espoo	-78 940	-65 523	13 417	-3 881	4 736	12 562	60	56
Tampere	111 585	120 400	8 815	-6 012	4 319	10 508	44	52
Vantaa	25 153	40 714	15 561	334	3 928	11 299	85	61
Turku	155 789	170 179	14 390	-2 034	3 793	12 631	82	72
Oulu	41 818	38 853	-2 965	-10 077	2 692	4 420	-24	35
Lahti	58 780	65 678	6 898	-615	2 130	5 382	70	55
Kuopio	67 081	66 840	-241	-6 723	1 908	4 574	-3	52
Jyväskylä	35 928	39 216	3 288	-782	1 755	2 315	40	28
Pori	103 081	113 250	10 169	751	1 659	7 760	133	102
Lappeenranta	32 853	35 080	2 227	-934	1 275	1 885	38	32
Vaasa	52 215	53 108	893	-4 915	1 245	4 563	16	80
Kotka	49 770	50 723	953	-2 955	1 196	2 712	17	50
Joensuu	54 087	55 410	1 323	-2 444	1 139	2 628	25	50
Hämeenlinna	31 709	34 958	3 249	-2 124	1 012	4 361	69	93
Mikkeli 1)	39 449	42 371	2 922	-2 689	1 018	4 593	63	99
Yhteensä	661 770	868 963	207 193	48 281	46 031	112 881		

Mikkelin luvusta vähennetty yhdistymisavustus ja vuonna 2003 pois siirretyn keskiasteen oppilaitoksen valtionosuus.

Vuonna 2003 verotulotasauksen tasausvähennykset olivat 862 milj. euroa. Tästä Helsingin, Espoon ja Vantaan osuus oli 62 prosenttia. Tasauslisäykset olivat 810 milj. euroa. Valtio hyötyi siten järjestelmästä 52 milj. euroa. Vuonna 2004 vähennykset ovat peräti 105 milj. euroa suuremmat kuin lisäykset. Vuonna 2005 ero kasvaa noin 140 miljoonaan euroon. Tätä ei voida pitää perusteltuna.

Taulukko 3. Verotulotasaus 2000–2004 (milj.e)

Milj.e	2000	2001	2002	2003	2004	Muutos			
						2001	2002	2003	2004
Helsinki	-275,9	-325,2	-410,2	-316,8	-307,9	-49,3	-85,0	93,4	9,0
Espoo	-92,7	-122,7	-161,2	-165,1	-145,4	-30,0	-38,5	-3,9	19,7
Tampere	-22,3	-28,6	-33,3	-39,4	-36,2	-6,3	-4,8	-6,0	3,2
Vantaa	-45,8	-53,2	-57,5	-57,2	-55,7	-7,4	-4,3	0,3	1,5
Turku	-27,0	-23,7	-24,9	-27,0	-21,5	3,3	-1,3	-2,0	5,5
Oulu	-10,8	-23,7	-25,2	-35,3	-29,7	-12,9	-1,5	-10,1	5,6
Lahti	-3,3	-2,2	-1,0	-1,7	-4,0	1,1	1,1	-0,6	-2,3
Kuopio	-1,2	1,4	7,2	0,5	-2,3	2,6	5,7	-6,7	-2,8
Jyväskylä	-5,3	-5,5	-6,4	-7,2	-8,1	-0,2	-0,9	-0,8	-0,8
Pori	-1,7	-0,02	-0,4	0,4	-2,8	1,7	-0,4	0,8	-3,2
Lappeenranta	-3,2	-3,3	-3,5	-4,4	-4,1	-0,1	-0,2	-0,9	0,3
Vaasa	-11,8	-9,6	-13,2	-18,2	-7,9	2,2	-3,6	-4,9	10,3
Kotka	-2,5	-1,4	-0,4	-3,4	-4,2	1,1	0,9	-3,0	-0,8
Joensuu	2,4	3,1	6,0	3,5	1,4	0,7	2,8	-2,4	-2,1
Hämeenlinna	-3,2	-2,3	-1,0	-3,1	-3,8	0,9	1,3	-2,1	-0,6
Mikkeli	4,3	8,3	10,7	8,0	4,7	4,1	2,4	-2,7	-3,4
Yhteensä	-500,0	-588,5	-714,7	-666,4	-627,4	-88,5	-126,2	48,3	39,0
Koko maa	-76,8	31,4	-54,0	-52,1	-105,6				

5 Menojen ja tulojen muutos

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

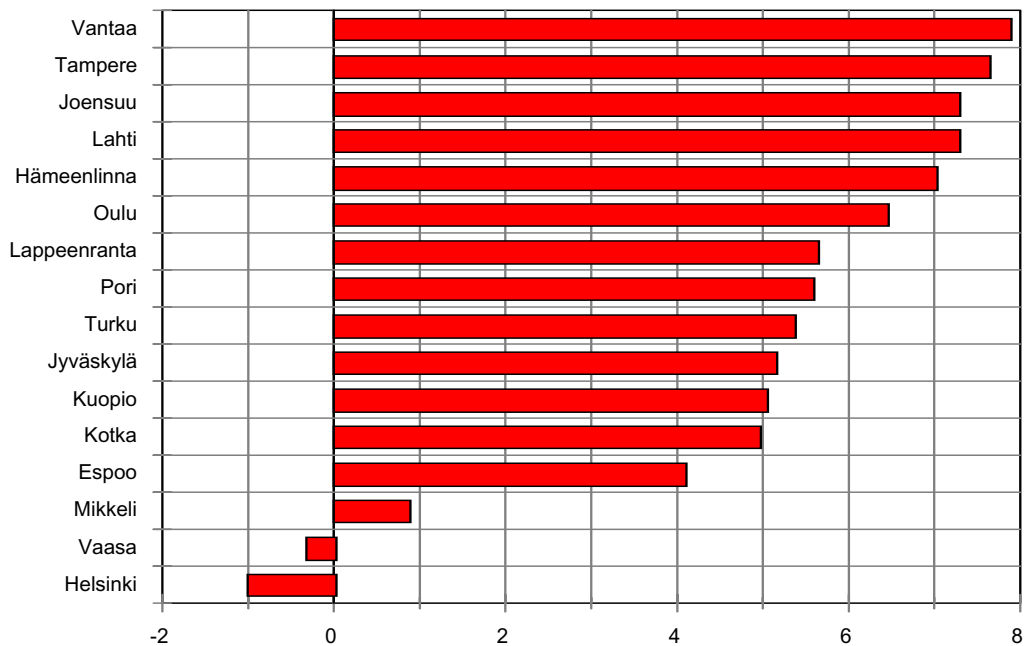
Toimintatuotot % toimintakuluista:

$$=100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$$

Kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen, liikelaitostaminen ja oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja. Tunnusluku vaihtelee 17,6–43,1 prosentin välillä (liitetaulukko 7). Pienin se on kaupungeilla, joilla energia- ja vesihuoltolaitos on yhtiötetty.

Toimintakulujen muutoksia tarkastelemalla voi päätellä jotain kaupunkien menojen kehityksestä. Ainoastaan Helsingin ja Vaasan toimintakulut vähenivät edellisvuodesta. Molemmassa on tietoisesti pyritty leikkaamaan kustannuksia. Yli 7 prosenttia toimintakulut kasvoivat 5 kaupungissa. Kasvu on yllättävän suuri eikä se voi jatkua samanlaisena montaa vuotta.

Kuvio 5. Toimintakulujen muutos % 2003

Toimintakate parani Helsingin ja Vaasan lisäksi Mikkeliissä. Toimintakatteen muutokseen vaikuttaa myös toimintatuottojen kehitys. Ne kasvoivat eniten kaupungeissa, joissa on isoja omia liikelaitoksia. Liikelaitosten mukanaolo tällaisissa tarkasteluissa vaikeuttaa vertailua.

Vuoden 2004 talousarvioyhteenvedossa todettiin toimintakatteen heikkenevän vuoden 2002 tilinpäätöksestä vuoden 2004 talousarvioon yhdeksässä kaupungissa yli 10 prosenttia⁵.

Kaupunkien kesken on suuria eroja valmistuksessa omaan käyttöön⁶. Vantaalla se on 9,8 % toimintakuluista ja Kuopiossa sitä ei ole lainkaan. Näyttää siltä, että ohjeet kyseisen erän käsittelystä kirjanpidossa edellyttäisivät tarkennusta.

⁵Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2004: Suurten kaupunkien talous kiristyy. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisu 2004:1.

http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_01_19_helin_vj1.pdf

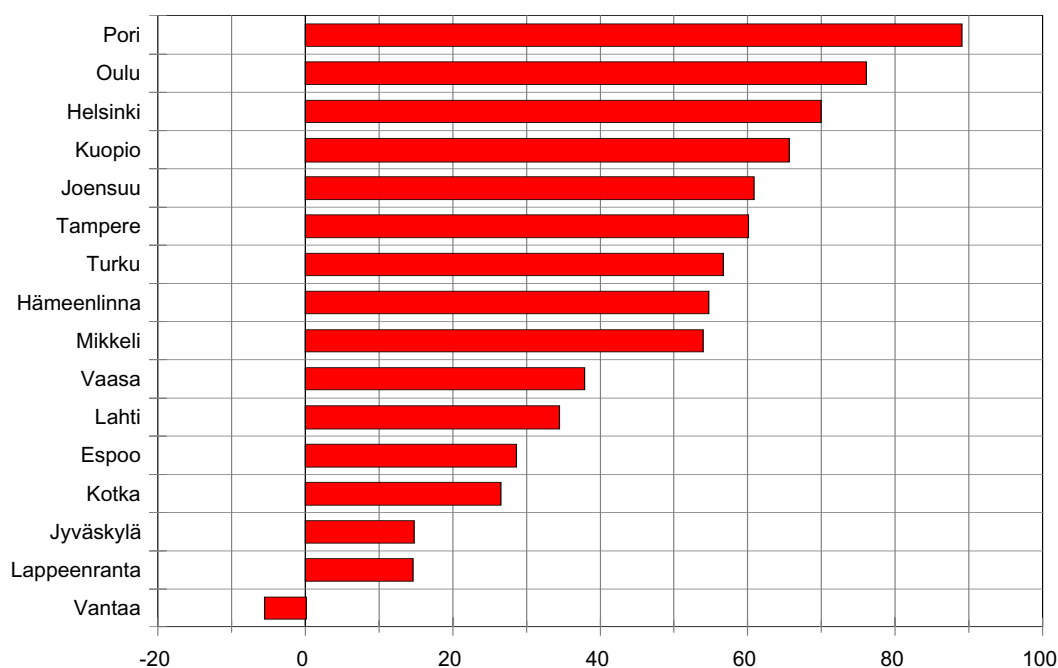
⁶Valmistus maan käyttöön on tuloslaskelman korjauserä. Se kuvaa miten suuri on ollut kunnan oma työpanos ym. rakentamistoiminnassa ja paljonko tuloslaskelman menoista on siirretty taseeseen.

6 Rahoituslaskelma

Vuosikatteiden ja poistojen vertailun ohella tulorahoituksen riittävyyttä voidaan arvioida investointien tulorahoitusprosentin avulla. Se saadaan laskemalla vuosikate prosentteina investointien omahankintamenoista, joka saadaan vähentämällä käyttöomaisuusinvestoinneista saadut rahoitusosuudet (valtionosuudet).

Vaikka 8 kaupungin tulorahoitus oli tasapainossa kun verrattiin vuosikatetta ja poistoja, ei minkään suuren kaupungin vuosikate riittänyt kattamaan investointien omahankintamenoa (kuvio 6). Investointien tulorahoitusprosentti oli kaikissa pienempi kuin 100. Vaikka vuosi 2002 oli kuntien kannalta hyvä vuosi, silloinkin tunnusluku ylitti 100:n vain 6 kaupungissa.

Kuvio 6. Investointien tulorahoitusprosentti vuonna 2003

Käyttöomaisuusinvestoinnit olivat 1 398 miljoonaa euroa ja rahoitusosuudet niihin vain 48 miljoonaa euroa. Omahankintameno oli siten 1 350 miljoonaa euroa. Vuosikate oli tästä vähän yli puolet (710 milj. e) painotetun⁷ investointien tulorahoitusprosentin ollessa 53 %. Poistot olivat 744 miljoonaa euroa. Omahankintameno ja poistojen ero (606 milj. e) kuvaa, että kaupungit ovat tehneet runsaasti muitakin kuin vain korvausinvestointeja (liitetaulukko 9).

⁷ **Painotettu keskiarvo** saadaan laskemalla yhteen 16 kaupungin vuosikatteet ja omahankintamenot. Tämän jälkeen lasketaan paljonko vuosikate on prosentteina omahankintamenoista. **Aritmeettinen keskiarvo** saadaan laskemalla yhteen 16 kaupungin investointien omahankintamenoista ja jakamalla summa kaupunkien lukumäärällä eli 16. Aritmeettiseen keskiarvoon vaikuttaa jokaisen kaupungin luku samalla painolla. Painotetussa keskiarvossa suurimpien kaupunkien luvut vaikuttavat eniten.

Suurten kaupunkien käyttöomaisuusinvestoinnit vähenivät edellisvuodesta 64 milj. euroa.

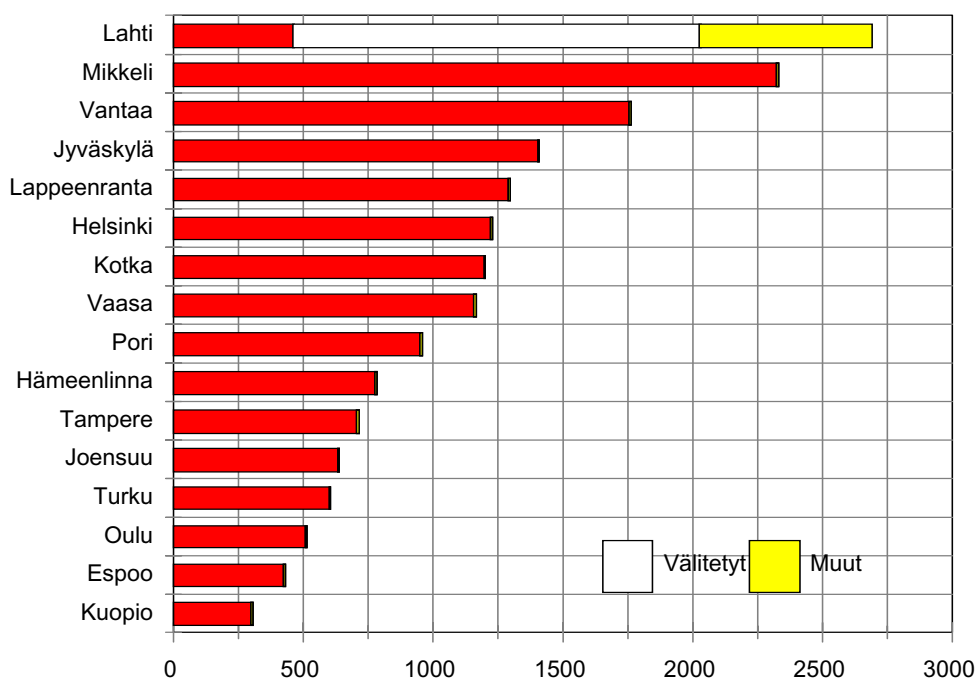
Vuonna 2001 vain kolmen kaupungin varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta oli plusmerkkinen. Vuonna 2002 tällaisia kaupunkeja oli 11 ja vuonna 2003 vain Porin nettokassavirta oli positiivinen. Muissa kaupungeissa toimintaa ja investointeja rahoitettiin joko rahoitustoiminnan kassavirralla tai kassavaroja pienentämällä. Seitsemän kaupungin kassavarat kasvoivat edellisvuodesta.

7 Lainat

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen erillä ja niistä laskettavien tunnuslukujen avulla. Vaikka taseesta on käytävissä monia tunnuslukuja, on niiden antama kuva yleensä samansuuntainen. Lukuihin liittyy vertailuongelmia, koska kunnat ovat organisoineet toimintansa eri tavoin. Yleisimmin käytetty tunnusluku on lainakanta asukasta kohti. Eniten lainoja asukasta kohden on Lahdessa ja Mikkelissä ja vähiten Kuopiossa.

Lainojenkin vertailuun liittyy monia ongelmia. Lahden konsernipankki lisää kaupungin lainakantaa, joka alkaa lähetä konserninlainakantaa. Kuviossa 7 on eritelty Lahden kaupungin omaan toimintaan ottamat lainat (460 e/as), kaupungin konserniyhtiöilleen välittämät lainat (1 564 e/as.) ja muut (661 e/as.) Ryhmä ”muut” tarkoittaa kaupungin konserniyhtiöiden viime vuonna tekemiä talletuksia konsernipankkiin. Taseen kokonaislainamäärä antaisi Lahdesta liian velkaisen kuvan.

Kuvio 7. Lainat euroalasukas vuonna 2003

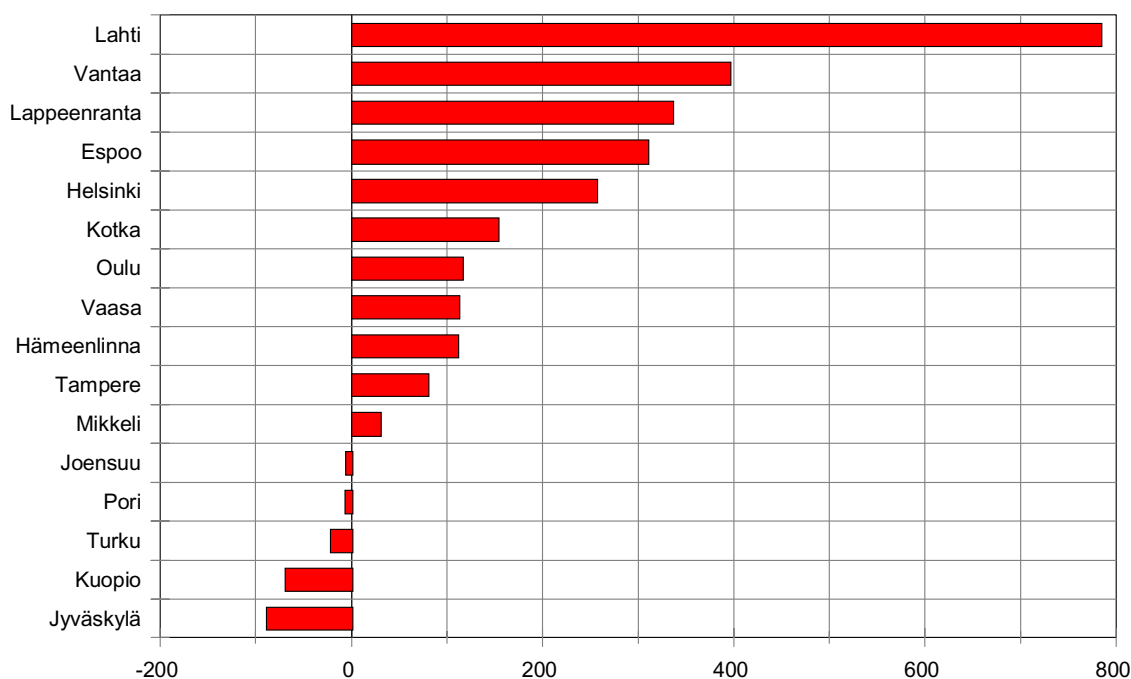

Uuden ongelman kuntien taseiden vertailussa muodostavat vastuut. Esimerkiksi Espoossa on yksityisellä rahoitusmallilla rakennettu kolme isoa kiinteistöä: Kuninkaantien lukio ja liikuntakeskus (59,9 milj. e), Leppävaaran aluekirjasto ja musiikkitalo (46,5 milj. e) ja Tapiolan terveysasema (44,8 milj. euroa). Niiden rakentamiskustannukset eivät näy kaupungin taseessa velkana, mutta vastuut niistä ovat merkittävät. Jos vastaavanlaiset menettelyt

yleistyvät⁸, ei lainakanta kerro kuin osan kunnan taseessa olevista vastuisista. Periaatteessa tällaiset vastuut pitäisi laskea yhteen lainamäärän kanssa ja vertailla näin saatuja lukuja. Jos nämä erät katsottaisiin Espoossa lainoihin verrattaviksi, kasvaisi asukaskohtainen lainamäärä noin 634 euroa/asukas. Vastuita ja lainoja ei kuitenkaan voi suoraan laskea yhteen, koska tilastojen ryhmä "vastuut" sisältää hyvin sekalaisia vastuita eikä niitä voi vertailla kunnittain.

Lainakanta kasvoi eniten Lahdessa ja Vantaalla. Edellä todettiin, että osa Lahden lainakannan muutoksesta johtui konsernipankista. Lainojaan lyhensivät eniten Kuopio ja Jyväskylä. Jyväskylän lainamäärän muutokseen vaikuttivat merkittävästi konserniyhtiöiden talletusten väheneminen konsernipankissa. Tämä osoittaa, että taseen vertailu lainakannan perusteella on vaikeutunut ja tulee vaikeutumaan entistä enemmän kun konsernipankkimallit tulevat yleisemmin käyttöön.

Kuvio 8. Lainat euroalasukas muutos vuonna 2003

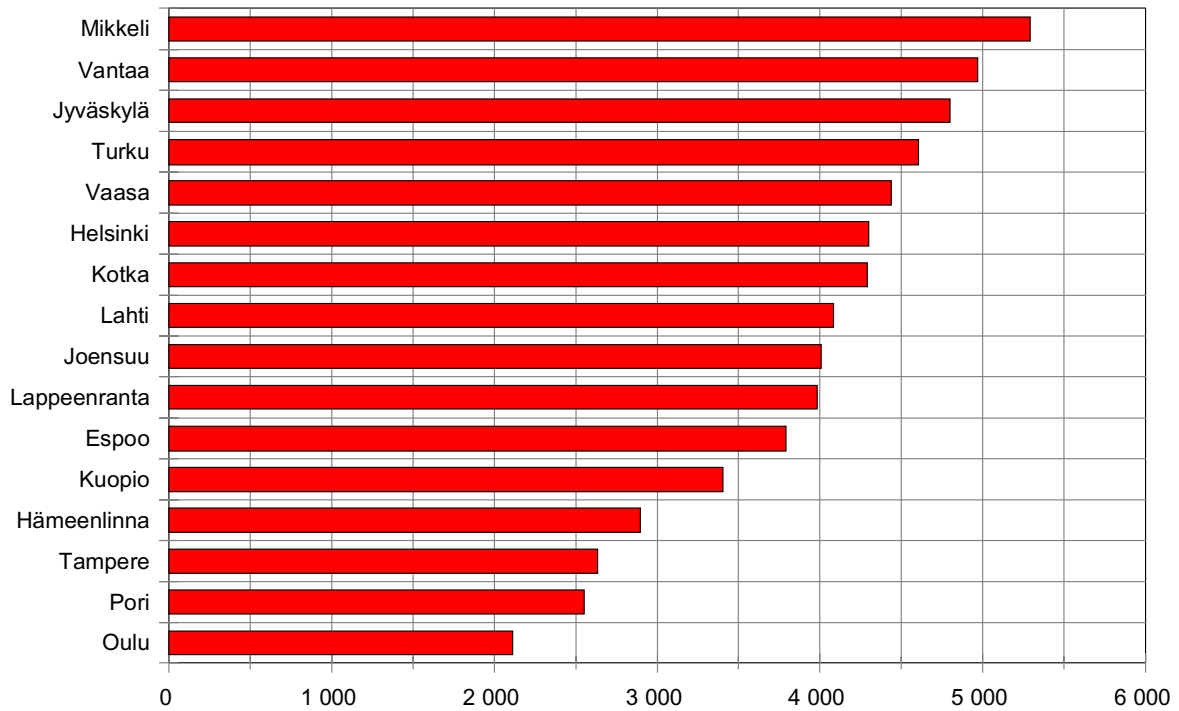

⁸Lahdessa tutkitaan mahdollisuuksia rakentaa Jalkarannan sairaala ulkopuolisella rahoituksella. "Ulkopuolisen rahoituksen ansiosta hanke ei rasittaisi niin paljon kaupungin omaa talousarviota eikä kasvattaisi velkataakkaa, joka muutenkin uhkaa moninkertaistua lähivuosina suurten investointipaineiden vuoksi" (ESS 9.12.2003).

8 Konsernilainat

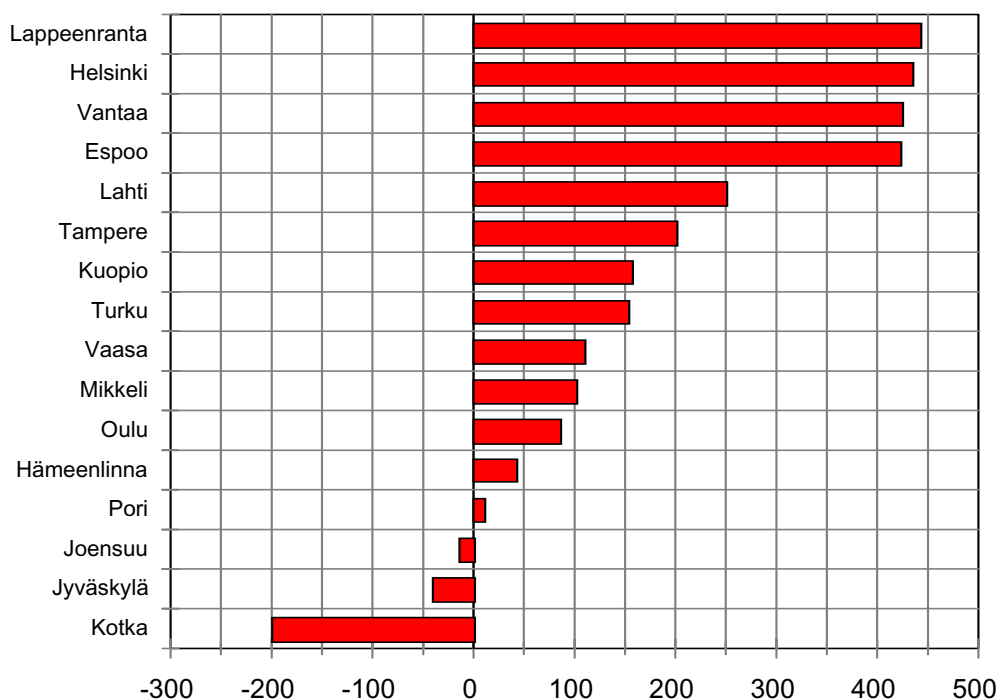
Kaupunkien omat lainat olivat yhteensä 2 280 milj. euroa ja konsernilainoja¹⁰ oli lähes nelinkertainen määrä (7 767 milj. e). Kaupunkien oma lainakanta kasvoi 468 milj. euroa ja konsernilainakanta 82 milj. euroa (liitetaulukko 10)

Kuvio 9. Konsernilainat euroalasukas vuonna 2003

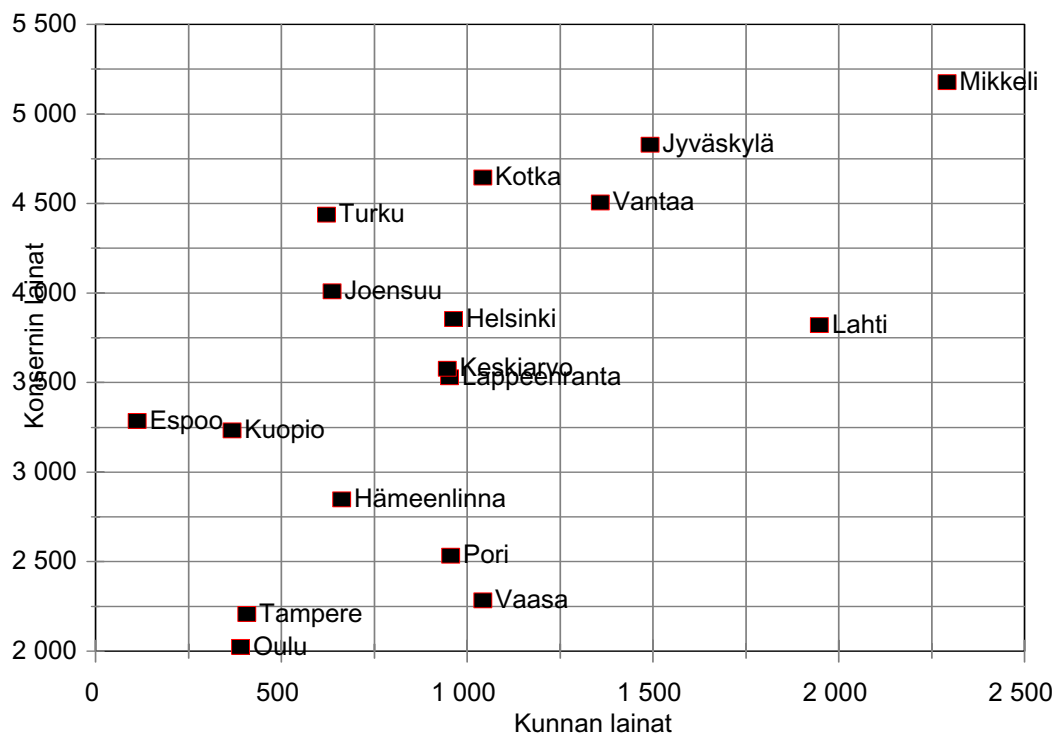

¹⁰Tämän tarkastelun peruslukuina olivat alun perin Tilastokeskuksen vuoden 2002 tilinpäätösluvut. Monen kaupungin konsernilainojen määrä vuonna 2002 oli niiden omissa vuoden 2003 tilinpäätöksissä Tilastokeskuksen luvuista poikkeava. Tässä on käytetty kaupunkien itsensä ilmoittamia vuoden 2002 konsernilainojen määrälukuja.

Kuvio 10. Konsernilainojen muutos euroalasukas vuonna 2003

Kuvio 11. Kaupungin ja konsernin lainat euroalasukas vuonna 2002

9 Pohdiskelevaa yhteenvetoa

Talous kiristyy

Suomen 16 suurimman kaupungin talous kiristyi vuonna 2003 edellisvuodesta, joka olikin poikkeuksellisen suotuisa useimmille kunnille. Selkeä piirre suurten kaupunkien vuoden 2003 tilinpäätöksille oli verotulojen hiipuminen. Kaikkien verotulot vähenivät edellisvuodesta, vaikka 5 kaupunkia korotti veroprosenttiaan. Verotuloja vähensi myös verotuksen keventäminen eli ansiotulovähennyksen korottaminen. Tämän menetyksen nykyinen hallitus kuitenkin korvasi kunnille. Viime vuosina ei tällaisia menetyksiä ole kunnille korvattu.

Kun vuonna 2002 kaikkien suurten kaupunkien Helsinkiä lukuun ottamatta tulo-rahoitus oli tasapainossa, riitti vuosikate poistoihin vuonna 2003 enää 8 kaupungissa. Vantaan vuosikate painui jopa miinusmerkkiseksi.

Kun suurten kaupunkien toimintakate heikkeni 88 milj. euroa, verotulot vähenivät 246 milj. euroa ja valtionosuudet lisääntyivät 207 milj. euroa, heikkeni vuosikate 142 milj. euroa. Yhteenlaskettu tulos oli 115 miljoonaa euroa. Se heikentyi edellisvuodesta 123 milj. euroa. Tilikauden ylijäämää kertyi yhteensä 86 milj. euroa. Ylijäämä väheni edellisvuodesta 289 milj. euroa.

Taulukko 2. Eräitä vuoden 2003 tilinpäätöksen tunnuslukuja¹¹

	Vero- prosentti	Toiminta- kate €/as.	Vuosikate % pois- toista	Investointien : tulo-rahoitus- : prosentti :	Laina- kanta €/as.	Konsernin laina- kanta, €/as.
Helsinki	17,50	-3 010	115	70	1 221	4 290
Espoo	17,00	-3 282	50	29	423	3 781
Tampere	17,25	-2 902	97	60	706	2 625
Vantaa	17,75	-3 318	-12	-6	1 754	4 960
Turku	18,00	-3 482	109	57	600	3 974
Oulu	18,00	-2 609	182	76	508	2 109
Lahti	18,25	-3 130	53	34	2 733	4 070
Kuopio	18,00	-2 868	104	66	299	3 392
Jyväskylä	18,50	-3 108	27	15	1 404	4 790
Pori	18,00	-3 451	133	89	949	2 544
Lappeenranta	18,00	-3 133	22	15	1 289	3 974
Vaasa	19,00	-3 822	47	38	1 157	4 430
Kotka	18,00	-3 229	97	27	1 197	4 283
Joensuu	18,50	-3 181	135	61	633	3 997
Hämeenlinna	18,00	-3 214	101	55	775	2 890
Mikkeli	18,75	-3 049	117	54	2 323	5 280
Yhteensä	18,03	-3 129	95	53	1 070	3 837

¹¹ Kts alaviite 2.

Suurten kaupunkien käyttöomaisuusinvestoinnit olivat 1 398 miljoonaa euroa ja rahoitusosuudet niihin vain 48 miljoonaa euroa. Omahankintameno oli siten 1 350 miljoonaa euroa. Vuosikate oli tästä vähän yli puolet (710 milj. e) painotetun investointien tulo-rahoitusprosentin ollessa 53 %. Poistot olivat 744 miljoonaa euroa. Suurten kaupunkien käyttöomaisuusinvestoinnit vähenivät edellisvuodesta 64 milj. euroa.

Vuonna 2003 vain Porin varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta oli positiivinen. Muissa kaupungeissa toimintaa ja investointeja rahoitettiin joko rahoitustoiminnan kassavirralla tai kassavaroja pienentämällä. Seitsemän kaupungin kassavarat kasvoivat edellisvuodesta.

Kaupunkien omat lainat olivat yhteensä 2 280 milj. euroa ja konsernilainoja oli lähes nelinkertainen määrä (7 767 milj. e). Kaupunkien oma lainakanta kasvoi 424 milj. euroa ja konsernilainakanta 592 milj. euroa.

Vertailu vaikeutuu

Kun kuntalaki uudistettiin, päätettiin kunnissa samalla siirtyä vuonna 1997 noudattamaan kirjanpitolakia soveltuvin osin. Vuoden 1976 kunnallislain säännösten ja suositusten mukaisen talousarvio ei sanottu antaneen riittävän selkeää informaatiota kunnan talouden analysointiin. Uuden järjestelmän tietojen piti olla vertailukelpoisia jopa yhteiskunnan muiden talousyksiköiden tuottamien tietojen kanssa¹².

Kuntien talouden vertaaminen esimerkiksi yrityksiin oli alun perinkin kohtuuton tavoite. Kun yrityspuolella on yritetty tulkita kuntien taloutta, ovat johtopäätökset olleet usein miten väärä johtuen kunnallistalouden erityispiirteistä.

Valitettavasti kuntien keskinäinenkin vertailu on vaikeutunut vuosi vuodelta. Järjestelmä ei ota huomioon kuntien erilaista tapaa organisoida toimintansa. Erityisesti liiketoiminnan organisointi vaikuttaa tunnuslukuihin. Sellaisten kaupunkien, joissa energialaitos on yhtiö (esimerkiksi Espoo, Vantaa, Lahti), luvut eivät ole vertailukelpoiset sellaisiin kaupunkeihin, joissa energialaitos on kaupungin liikelaitos (Helsinki, Tampere). Näissä vuosikate euroina asukasta kohti on muita suurempi, mutta myös laitosten edellyttämät investoinnit ovat suuremmat. Käytettäessä vuosikate euroa/asukas saadaan suurten kaupunkien talous näyttämään muita vahvemmalta. Ilmeisesti tällaista tunnuslukua käytetään tietoisesti tämän suuntaisen tulkinnan tueksi.

Tämäkin tarkastelu on osoittanut, että taseiden vertailu lainakannan avulla on vaikeutumassa, koska kunnissa organisoidaan taloushallintoa uudelleen. Konsernipankkien perustaminen vaikuttaa rahoituslaskelman ja ta-

¹²Kuntalaki, Kunnalliskomitean mietintö. Komiteamietintö 1993:33, s. 272 ja Heikki Harjula – Kari Prättälä, Kuntalaki, Tausta ja tulkinnat. 1995, 355.

seen eriin. Kunnissa ovat yleistymässä myös sellaiset käytännöt, että rakennushankkeita toteutetaan ulkopuolisella rahoituksella. Kunnan lainamäärä ei kasva, mutta rahoitusvastuut ovat pitkäaikaisia ja lainoihin verrattavia. Huolestuttavaa on se, että tällaisiin tai muihin samankaltaisiin järjestelyihin saatetaan lähteä siksi, että tase saadaan näyttämään paremmalta ts. että velkaa olisi vähemmän. Näitä ongelmia ei voi paikallistaa Tilastokeskuksen taloustilaston perusteella.

Liikelaitosten organisointiongelma ei poistu kokonaan vaikka vuosikate suhteutettaisiin poistoihin. Tilastokeskuksen tilinpäätöstilastoja on mahdollista korjata esimerkiksi esittämällä energialaitokset nettona, jos niin halutaan vertailukelpoisuuden parantamiseksi. Muutoin kaupungeissa kasvaa paine yhtiöittää liikelaitoksia pelkästään siitä syystä, että niiden lukuja tulkitaan tarkoituksella väärin tulevissa valtionosuusudistuksissa.

Kuntien talouden vertailun voi ennustaa vaikeutuvan edelleen seuraavina vuosina, kun tilaaja – tuottajamallit yleistyvät. Kun eri kunnissa samoilla käsitteillä on eri sisältö, on johtopäätösten teko vaikeaa. Huolestuttavaa kuntien kannalta on se, että kuntien talouden vertailuongelmat saattavat vaikuttaa valtion kuntataloutta koskeviin päätöksiin.

Helpotusta ei näkyvissä

Hallituksen eduskunnalle antaman peruspalveluohjelman¹³ mukaan kuntien rahoitustilanteen arvioidaan heikkenevän vielä vuonna 2004, mutta vahvistuvan selvästi vuodesta 2005 lähtien. Tilanteen paraneminen perustuu osittain siihen, että toimintamenojen nimellinen kasvu hidastuu vajaan 4 prosenttiin vuonna 2003 toteutuneesta 4,5 prosentista. Kuntien menokehitys on kuitenkin arvioitu liian pieneksi. Esimerkiksi hoitotakuun arvioidaan ”lisäävän kustannuksia jonkin verran vuosina 2005 ja 2006”. Pelkästään HUS on arvioinut sen lisäävän menoja 38 milj. euroa. Tämä tarkastelu sekä suurten kaupunkien vuoden 2004 talousarviot osoittavat, miten vaikea menojen kasvun hidastaminen on.

Peruspalveluohjelmassa mainittu 655 miljoonan valtionosuuksien lisäys ei ole kunnille mitään ”ylimääräistä” valtionosuuden kasvua. Osa lisäyksestä on ”vanhojen velkojen” takaisinmaksua ja kustannustason nousun johdosta tehtäviä tarkistuksia. Valtion pitää lain mukaan korvata kunnille kustannustason noususta aiheutuva 295 miljoonan tarkistus. Valtio ei maksa sitä kuitenkaan kerralla kuten laki edellyttäisi. Siksi lakia muutetaan, jotta valtio

¹³Ohjelma on osoitteessa:

[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/F2F5F74A5C575A18C2256E5F002C0F2D/\\$file/peruspalveluohjelma_2005_2008.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/F2F5F74A5C575A18C2256E5F002C0F2D/$file/peruspalveluohjelma_2005_2008.pdf)

Peruspalveluohjelman taloutta kuvaavat luvut eivät helposti aukene lukijalle. Myös tekstiosassa mainittujen lukujen ja niiden muutosten yhdistäminen taulukkoihin ei helposti onnistu. Lukujen ymmärtämistä vaikeuttaa myös se, että osa luvuista esitetään kuntien ja osa valtion kirjanpidon mukaan, osa käyvin hinnoin ja osa vuoden 2005 hintatasossa.

voisi maksaa sen neljänä tasasuuruisen eränä jälkikäteen¹⁴. Lisäksi ohjelmassa todetaan, että tarkistuksesta luovutaan tulevaisuudessa kokonaan. Indeksitarkistuksestakin (145 milj. e) valtio korvaa vain 75 prosenttia kustannustason noususta.

Valtio saa verotulotasauksessa vuonna 2005 noin 140 miljoonaa euroa, koska tasauslisäykset ovat sen verran pienemmät kuin tasausvähennykset. Valtion saamaa hyötyä verotulotasauksesta ei voi pitää perusteltuna¹⁵.

Suurten kaupunkien talouden uhkana on ohjelmassa mainittu verotulotasausten tasausrajojen korottaminen. Ratkaisu merkitsisi suurten kaupunkien maksajan osuuden kasvua tasauksessa.

Kaiken kaikkiaan peruspalveluohjelma ei korjaa kuntien talouden ongelmia. Tasapaino laskelmassa saavutetaan pienentämällä menojen kasvua ja lisäämällä sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja ja veroja¹⁶. Kunnat ja kuntalaiset joutuvat maksamaan suurimman osan ohjelmassa mainituista lisäpalveluista.

¹⁴Vantaan talousjohtaja Anders Kaustinen totesi Kuntalehdessä mm. seuraavasti: "Kun eduskunnan oikeusasiamies edellyttää kunnilta sitä sun tätä ja aina tarkasti ajallaan, merkillistä on, että valtio voi muuttaa valtiosuusia, jotta tarkistusrahoja ei tarvitse maksaa ajallaan" (Kunta lehti 6/2004).

¹⁵Valtio on aikaisemmin ottanut kunnilta sen summan, minkä verotulotasausten tasauslisäykset ovat olleet tasausvähennyksiä suuremmat. Esimerkiksi vuonna 2001 kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennettiin 1,96 prosenttiyksikköä tästä syystä. Vastaavasti verovuoden 2002 jakosuutta alennettiin 0,87 prosenttiyksikköä.

¹⁶Kiinteistöveroprosenttien alarajoja suunnitellaan korotettavaksi. Myönteinen asia on se, että kunnille kompensoidaan yhteisöverokannan alentaminen 29 prosentista 26 prosenttiin vuonna 2005. Kompensatation on arvioitu olevan noin 100 milj. euroa., joka otetaan huomioon kuntien yhteisöverosuuden korotuksena.

Ohjelmassa ei ole otettu kantaa siihen, korvataanko metsäverotuksessa siirtyminen pinta-alaverotuksesta puun myyntitulojen verotukseen vuonna 1993 alkaneen siirtymäkauden jälkeen vuonna 2006. Tällöin kaikki kantorahatulot tulevat pääomaverotuksen piiriin. Noin 40 prosenttia metsien pinta-alasta on ollut pinta-alaverotuksen piirissä. Näistä kertynyt verotettava tulo on ollut ansiotuloa. Yksittäisille kunnille muutoksella saattaa olla suuri vaikutus. Muutos edellyttäisi kuntien osuuden pientä korottamista ja metsäerän tarkistamista.

Liitetaulukot

Taulukko 1. Suurten kaupunkien verotulot 2003

Milj.e	Tulovero	Yhteisö- vero	Kiinteistö- vero	Verotulot yht	Vero- prosentti
Helsinki	1 643,0	226,8	113,9	1 984,4	17,50
Espoo	710,7	81,4	31,5	823,9	17,00
Tampere	462,5	49,2	24,7	536,6	17,25
Vantaa	489,8	38,8	32,7	561,6	17,75
Turku	403,9	35,6	24,7	464,4	18,00
Oulu	307,6	42,2	13,2	363,0	18,00
Lahti	214,8	13,8	14,4	243,1	18,25
Kuopio	193,5	10,3	11,1	215,1	18,00
Jyväskylä	187,9	14,9	15,6	218,4	18,50
Pori	163,3	12,0	7,6	183,1	18,00
Lappeenranta	127,3	12,6	7,2	147,0	18,00
Vaasa	139,5	17,8	8,6	166,0	19,00
Kotka	126,9	7,9	6,2	141,1	18,00
Joensuu	110,9	6,2	6,8	124,0	18,50
Hämeenlinna	108,1	5,0	5,8	118,9	18,00
Mikkeli	99,9	4,3	5,8	110,0	18,75
Yhteensä	5 489,6	578,8	329,8	6 400,5	18,03

Taulukko 2. Verotulojen muutos % 2003

Muutos % TP2(Tulovero	Yhteisövero	Kiinteistövero	Verotulot yht	Tulovero pl. korotus	Verotulot pl.korotus
Helsinki	2,7	-18,1	1,5	-0,3	-3,2	-5,0
Espoo	-1,0	-42,9	4,4	-7,5	-1,0	-7,5
Tampere	-2,4	-30,4	0,9	-5,7	-2,4	-5,7
Vantaa	-2,9	-30,6	25,4	-4,3	-2,9	-4,3
Turku	-0,6	-41,6	0,7	-5,6	-3,3	-7,9
Oulu	-0,9	-28,6	2,7	-5,1	-0,9	-5,1
Lahti	-2,3	-30,1	-0,5	-4,4	-2,3	-4,4
Kuopio	-1,0	-43,1	38,8	-3,0	-1,0	-3,0
Jyväskylä	-1,7	-22,0	8,1	-2,8	-1,7	-2,8
Pori	-2,2	0,6	1,9	-1,8	-2,2	-1,8
Lappeenranta	-3,3	-29,4	33,4	-5,1	-3,3	-5,1
Vaasa	-1,7	-53,4	0,5	-12,1	-4,3	-14,0
Kotka	-3,4	-29,7	-1,7	-5,3	-3,4	-5,3
Joensuu	-2,6	-42,2	1,5	-5,6	-2,6	-5,6
Hämeenlinna	0,2	-51,6	1,5	-4,1	-2,6	-6,5
Mikkeli	2,1	-41,2	12,6	-0,3	-2,0	-3,9
Yhteensä	-0,4	-30,3	5,5	-3,9	-2,5	-5,6

Taulukko 3. Verotulojen muutos 2003 (milj.e)

Muutos TP2003-TP2002	Tulovero	Yhteisö- vero	Kiinteistö- vero	Vero- tulot yhteensä	Vero- prosentin korotus	Tulovero ilman korotusta	Verotulot pl. korotus
Helsinki	42,5	-50,2	1,7	-6,1	93,9	-51,4	-100,0
Espoo	-7,4	-61,1	1,3	-67,3	0,0	-7,4	-67,3
Tampere	-11,4	-21,5	0,2	-32,7	0,0	-11,4	-32,7
Vantaa	-14,5	-17,1	6,6	-25,0	0,0	-14,5	-25,0
Turku	-2,4	-25,4	0,2	-27,6	11,2	-13,6	-38,8
Oulu	-2,9	-17,0	0,3	-19,6	0,0	-2,9	-19,6
Lahti	-5,1	-5,9	-0,1	-11,1	0,0	-5,1	-11,1
Kuopio	-1,9	-7,8	3,1	-6,6	0,0	-1,9	-6,6
Jyväskylä	-3,2	-4,2	1,2	-6,2	0,0	-3,2	-6,2
Pori	-3,6	0,1	0,1	-3,4	0,0	-3,6	-3,4
Lappeenranta	-4,4	-5,2	1,8	-7,9	0,0	-4,4	-7,9
Vaasa	-2,4	-20,4	0,0	-22,8	3,7	-6,1	-26,5
Kotka	-4,4	-3,3	-0,1	-7,9	0,0	-4,4	-7,9
Joensuu	-3,0	-4,5	0,1	-7,4	0,0	-3,0	-7,4
Hämeenlinna	0,2	-5,3	0,1	-5,1	3,0	-2,8	-8,1
Mikkeli	2,1	-3,0	0,6	-0,3	4,0	-1,9	-4,3
Yhteensä	-21,8	-252,1	17,3	-256,7	115,8	-137,6	-372,5

**Taulukko 4. Ansiotulovähennys ja sen kompensatio 2003 (Si-
säasiainministeriö 6.6.2003)**

1000 euroa	Ansiotulo- vähennys	STM:n valt.os muutos	Netto- vaikutus
Helsinki	-10 863,6	12 224,2	1 360,7
Espoo	-3 948,1	4 735,7	787,6
Tampere	-3 662,5	4 319,4	656,9
Vantaa	-3 766,3	3 928,1	161,7
Turku	-3 253,2	3 793,3	540,1
Oulu	-2 251,3	2 692,3	441,0
Lahti	-1 788,9	2 130,3	341,4
Kuopio	-1 551,6	1 907,7	356,1
Jyväskylä	-1 432,1	1 755,3	323,2
Pori	-1 311,0	1 658,9	347,9
Lappeenranta	-1 046,3	1 275,5	229,2
Vaasa	-1 065,8	1 245,2	179,4
Kotka	-954,6	1 196,1	241,5
Joensuu	-912,9	1 138,7	225,8
Hämeenlinna	-843,6	1 012,3	168,7
Mikkeli	-861,6	1 018,0	156,4
Suuret kaupungit	-39 513,6	46 031,0	6 517,5
Koko maa	-94 000,0	112 888,6	18 888,6

Taulukko 5. Verotulojen ero % TP2003 – TA2003

Ero TP-TA2003 %	Tulovero	Yhteisövero	Kiinteistövero	Verotulot yht
Helsinki	-1,5	-16,4	-3,1	-3,6
Espoo	-8,7	-5,4	2,2	-8,0
Tampere	0,5	-1,6	-1,2	0,3
Vantaa	-4,7	-11,8	-2,6	-5,1
Turku	1,5	6,6	-0,2	1,8
Oulu	-2,9	-9,7	-0,1	-3,6
Lahti	2,0	-8,2	-5,9	0,9
Kuopio	4,8	11,0	0,6	4,8
Jyväskylä	-0,7	-4,2	2,2	-0,8
Pori	-2,9	-4,4	-0,6	-2,9
Lappeenranta	0,6	-20,7	-2,0	-1,8
Vaasa	-1,1	4,9	-1,7	-0,5
Kotka	1,3	3,9	-4,1	1,2
Joensuu	4,1	12,4	-2,2	4,1
Hämeenlinna	0,3	-16,3	11,5	0,0
Mikkeli	-0,6	-14,8	-1,8	-1,3
Yhteensä	-1,9	-9,7	-1,5	-2,6

Taulukko 6. Verotulojen ero TP2003 – TA2003 (milj.e)

Ero TP-TA2003 milj. e	Tulovero	Yhteisövero	Kiinteistövero	Verotulot yht
Helsinki	-25,2	-44,3	-3,6	-73,3
Espoo	-68,1	-4,6	0,7	-72,1
Tampere	2,5	-0,8	-0,3	1,4
Vantaa	-24,2	-5,2	-0,9	-30,4
Turku	5,9	2,2	-0,1	8,1
Oulu	-9,1	-4,5	0,0	-13,7
Lahti	4,3	-1,2	-0,9	2,1
Kuopio	8,8	1,0	0,1	9,9
Jyväskylä	-1,4	-0,7	0,3	-1,7
Pori	-4,8	-0,6	0,0	-5,4
Lappeenranta	0,8	-3,3	-0,1	-2,7
Vaasa	-1,5	0,8	-0,1	-0,8
Kotka	1,6	0,3	-0,3	1,6
Joensuu	4,3	0,7	-0,2	4,9
Hämeenlinna	0,4	-1,0	0,6	0,0
Mikkeli	-0,6	-0,8	-0,1	-1,5
Yhteensä	-106,4	-62,0	-5,0	-173,7

Taulukko 7. Toimintatuottojen, -kulujen ja toimintakatteen muutos % sekä muita toimintakatteeseen liittyviä tunnuslukuja

	Toiminta- tuottojen muutos %	Toiminta- kulujen muutos %	Toiminta- katteen muutos %	Toiminta- tuotot % toiminta- kuluista	Toiminta- kate euroa/ asukas	Valmistus omaan käyt- töön % toi- mintakuluista
Helsinki	8,5	-1,0	-6,9	43,6	-3 010	3,4
Espoo	12,0	4,1	2,3	17,7	-3 282	0,1
Tampere	11,6	7,6	4,9	37,4	-2 902	9,1
Vantaa	5,8	7,9	7,3	18,3	-3 318	9,8
Turku	5,6	5,4	6,2	25,5	-3 482	3,3
Oulu	16,2	6,4	1,4	40,8	-2 609	3,9
Lahti	5,5	7,3	7,5	17,6	-3 130	2,1
Kuopio	9,0	5,0	3,2	32,4	-2 868	0,0
Jyväskylä	2,2	5,2	6,1	22,2	-3 108	4,0
Pori	7,4	5,6	4,3	36,6	-3 451	1,8
Lappeenranta	15,1	5,6	2,6	26,6	-3 134	0,0
Vaasa	2,3	-0,3	-1,0	23,3	-3 822	0,8
Kotka	7,2	4,9	3,8	26,9	-3 229	1,9
Joensuu	11,9	7,3	6,0	21,3	-3 181	0,7
Hämeenlinna	3,0	7,0	8,0	18,2	-3 214	0,2
Mikkeli	2,3	0,9	-1,4	25,0	-3 049	2,0
Yhteensä	8,8	3,6	1,2	31,8	-3 130	3,7

Taulukko 8. Tuloslaskelman keskeiset luvut 2003 (milj. e)

Milj.e	Toiminta- kate	Vero- tulot	Valtion- osuudet	Vuosi- kate	Suunnitel- man mukai- set poistot	Tilikauden tulos	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Helsinki	-1 683,4	1 984,4	7,7	338,1	294,7	156,0	101,5
Espoo	-735,9	823,9	-65,5	37,1	74,0	-39,0	-4,0
Tampere	-583,2	536,6	120,4	77,8	79,9	-2,1	-0,5
Vantaa	-610,7	561,6	40,7	-5,3	45,8	-52,4	-51,1
Turku	-609,5	464,4	170,2	47,3	43,6	3,7	3,7
Oulu	-328,5	363,0	38,9	79,0	44,0	35,0	34,4
Lahti	-307,6	243,1	65,7	8,7	16,2	-6,9	-6,4
Kuopio	-253,1	215,1	66,8	29,3	28,2	1,4	1,4
Jyväskylä	-256,1	218,4	39,2	5,7	21,4	1,0	1,6
Pori	-263,0	183,1	113,3	31,8	23,8	6,3	11,3
Lappeenranta	-184,6	147,0	35,8	2,6	11,9	-9,4	-9,4
Vaasa	-217,7	166,0	53,1	7,4	15,6	-8,2	-7,9
Kotka	-176,3	141,1	50,7	14,1	14,1	23,6	7,1
Joensuu	-167,5	124,0	55,4	16,8	12,4	5,3	2,7
Hämeenlinna	-150,8	118,9	35,0	8,2	8,2	0,1	0,7
Mikkeli	-141,8	110,0	42,3	11,6	9,9	1,7	1,0
Yhteensä	-6 669,7	6 400,5	869,7	710,1	743,6	116,0	85,9
Muutos 2003	-82,2	-256,7	196,5	-141,8	26,4	-122,7	-288,8

Taulukko 9. Rahoitusosan keskeisimmät luvut 2003 (milj.e)

Milj.e	Käyttöomai- suusinvestoinnit	Rahoitus- osuudet investointi- menoihin	Käyttöomai- suuden myynti- tulot	Vars. toim. ja inv. netto- kassavirta	Rahoitus- toiminnan nettokassa- virta	Kassa- varojen muutos
Helsinki	490,9	6,3	139,8	-39,2	126,7	87,5
Espoo	169,1	13,8	23,3	-119,2	85,4	-33,8
Tampere	131,6	2,8	14,1	-45,9	21,9	-24,0
Vantaa	98,1	1,1	18,5	-99,1	75,8	-23,3
Turku	86,3	0,8	32,5	-21,9	36,3	14,4
Oulu	106,0	2,4	14,2	-23,4	16,7	-6,7
Lahti	26,3	1,1	4,2	-16,4	70,5	54,1
Kuopio	46,8	2,2	5,8	-13,0	0,6	-12,5
Jyväskylä	43,1	3,4	21,6	-16,3	-5,2	-21,5
Pori	33,3	2,5	5,5	7,3	-5,6	1,7
Lappeenranta	22,1	4,4	9,5	-11,7	6,6	-5,1
Vaasa	20,1	0,5	2,2	-12,4	22,6	10,3
Kotka	54,5	1,5	36,5	-9,0	12,3	3,3
Joensuu	29,7	2,0	3,5	-8,4	7,2	-2,3
Hämeenlinna	17,3	2,2	3,1	-6,3	9,7	3,3
Mikkeli	23,6	2,0	4,5	-6,5	6,3	-0,2
Yhteensä	1 398,8	48,8	338,7	-441,5	487,7	45,2
Muutos 2003	-64,5	-0,1	-123,9	-256,1	329,7	72,6

Taulukko 10. Lainat ja konsernilainat 2003

	Laina- kanta milj. €	Laina- kanta €/as.	Konsernin laina- kanta, €/as.	Konsernin laina- kanta, milj.e
Helsinki	683,0	1 221	4 290	2 400,0
Espoo	94,8	423	3 781	847,8
Tampere	141,9	706	2 625	527,5
Vantaa	323,0	1 754	4 960	913,0
Turku	105,0	600	4 593	804,0
Oulu	64,0	508	2 109	265,5
Lahti	268,5	2 733	4 070	399,9
Kuopio	26,3	299	3 392	299,3
Jyväskylä	115,7	1 404	4 790	394,7
Pori	72,9	949	2 544	193,4
Lappeenranta	75,9	1 289	3 974	234,1
Vaasa	65,9	1 157	4 430	252,3
Kotka	65,4	1 197	4 283	233,9
Joensuu	33,3	633	3 997	210,5
Hämeenlinna	36,3	775	2 890	135,5
Mikkeli	108,1	2 323	5 280	245,6
Yhteensä	2 280,0	1 070	3 876	8 357,0
Muutos 2003	424,5	195	214	592,2